

Юрій КУШНІР

*PhD студент Західноукраїнського
національного університету*

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ І СТАЛІСТЬ У РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНИХ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

Глобальні креативні індустрії в сучасних умовах розвитку світової економіки формують один із найбільш динамічних секторів, який поєднує економічну, соціальну та культурну складові розвитку. Їх трансформація відбувається під впливом цифровізації, глобалізації та зростання значущості сталого розвитку, що зумовлює посилення ролі двох взаємопов'язаних принципів – інклюзивності та сталості.

Інклюзивність у розвитку креативних індустрій є багатовимірною концепцією, що поєднує економічні, соціальні, технологічні та просторові аспекти функціонування креативної економіки. У сучасних умовах глобальних трансформацій вона розглядається як ключовий принцип забезпечення рівного доступу до можливостей створення, виробництва та комерціалізації креативного продукту.

Насамперед інклюзивність означає *зменшення бар'єрів входу до креативних ринків*. Традиційно креативні індустрії характеризувалися високою концентрацією ресурсів у великих культурних центрах та домінуванням транснаціональних корпорацій. Однак цифровізація суттєво змінила цю структуру, дозволивши малим креативним підприємствам, фрілансерам та індивідуальним творцям виходити на глобальні платформи без значних стартових витрат [5].

Важливою є *соціальна інклюзія*, яка передбачає залучення до креативної економіки груп, що раніше були недостатньо представлені (молодь, жінки тощо). У цьому контексті креативні індустрії виконують функцію соціального вирівнювання, оскільки творчі професії менш залежні від капіталомістких ресурсів і більше орієнтовані на інтелектуальний та культурний потенціал людини [6].

Також варто враховувати і *просторову інклюзивність*, що проявляється у децентралізації креативної економіки. Завдяки цифровим технологіям відбувається перехід від концентрації креативної активності у глобальних мегаполісах до мережових моделей розвитку, де регіональні креативні кластери можуть інтегруватися у глобальні ланцюги створення вартості. Це особливо важливо для країн із перехідною економікою, де креативний сектор може стати інструментом регіонального розвитку.

Не варто виключати і *технологічну інклюзію*, яка забезпечується через доступ до цифрових платформ, штучного інтелекту, хмарних сервісів та онлайн-

ринків. Цифрові технології знижують транзакційні витрати та відкривають можливості для глобальної співпраці між творцями, споживачами та інвесторами. Це формує нову модель «відкритої креативності», у якій межі між виробником і споживачем поступово розмиваються. [1]

Водночас інклюзивність у креативних індустріях тісно пов'язана з економічною рівністю доступу до фінансування та інституційної підтримки. Наявність грантових програм, інкубаторів креативних стартапів та міжнародних культурних фондів є критичним фактором забезпечення участі ширшого кола акторів у глобальній креативній економіці [4].

У сукупності ці виміри формують нову парадигму розвитку креативних індустрій, у якій інклюзивність виступає не лише соціальною цінністю, але й економічним механізмом підвищення інноваційності, стійкості та конкурентоспроможності сектору.

Водночас сталість розвитку креативних індустрій визначається їх здатністю забезпечувати довгострокове економічне зростання без надмірного навантаження на природні ресурси та соціальні системи. На відміну від традиційних галузей, креативні індустрії значною мірою базуються на нематеріальному виробництві – знаннях, ідеях, цифровому контенті, що створює передумови для зниження матеріало- та енергомісткості економічної діяльності. Крім того, сталість розвитку креативних індустрій пов'язується з інтеграцією принципів екологічної відповідальності, «зеленої» трансформації та циркулярної економіки [3]. Дослідження показують, що креативний сектор поступово переходить до моделей, орієнтованих на мінімізацію екологічного впливу, зокрема через цифровізацію продуктів і послуг, повторне використання контенту та впровадження сталих бізнес-моделей. У цьому контексті особливої актуальності набуває концепція сталого підприємництва у креативних індустріях, яка поєднує інноваційність та екологічну відповідальність [2].

Соціальний вимір сталості безпосередньо пов'язаний з інклюзивністю. Розширення доступу до креативної економіки сприяє зменшенню соціальної нерівності, створенню нових можливостей для зайнятості та розвитку людського капіталу. У цьому контексті креативні індустрії виступають інструментом соціальної мобільності, оскільки дозволяють реалізовувати індивідуальний потенціал незалежно від географічного чи соціального походження.

Інклюзивність і сталість у креативних індустріях є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими категоріями. Інклюзивне середовище забезпечує ширше залучення учасників до сталих практик, тоді як сталі моделі розвитку створюють більш справедливі та стабільні умови функціонування ринку. Таким чином формується нова логіка розвитку креативної економіки, що поєднує економічну ефективність, соціальну справедливість та екологічну відповідальність.

У глобальному вимірі креативні індустрії стають важливим інструментом досягнення Цілей сталого розвитку, оскільки вони одночасно сприяють економічному зростанню, культурній інтеграції та соціальній інклюзії. Міжнародні організації, зокрема UNESCO [6] та UNCTAD [4], підкреслюють, що розвиток креативної економіки є одним із ключових шляхів формування більш збалансованої та стійкої глобальної економічної системи. При цьому країни, які інтегрують політики підтримки «зелених» і цифрових креативних індустрій, отримують стратегічні переваги у глобальній конкуренції.

Отже, інклюзивність і сталість виступають фундаментальними принципами трансформації глобальних креативних індустрій, визначаючи їх перехід до нової моделі розвитку, яка поєднує відкритість, інноваційність та відповідальність. Це формує якісно новий етап у розвитку міжнародних економічних відносин, де креативний сектор стає не лише джерелом зростання, а й інструментом гармонізації економічних, соціальних та екологічних процесів.

Список використаних джерел:

1. Забалдіна Ю., Ткаченко Т., Хлопяк С. Креативні індустрії як фактор економічного зростання. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2025. № 4. С. 18–39. DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2025\(141\)02](https://doi.org/10.31617/3.2025(141)02).

2. Кука Х., Чала Н. Теоретичні засади розуміння категорії креативного підприємництва. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 1. С. 22–29. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-1-3>

3. Ніценко В. С., Данкевич А. Є. Організація креативних індустрій на засадах стійкого економічного розвитку. *Актуальні питання економічних наук*. 2026. № 20.. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18724932>

4. *Creative economy outlook 2024*. UNCTAD. 2024. <https://unctad.org/publication/creative-economy-outlook-2024>

5. Rusu, R., Oprean-Stan C. *The Impact of Digitalisation and Sustainability on Inclusiveness: Inclusive Growth Determinants*. *Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research*. 2023.vol. 57(4). P. 209-224. DOI: <https://doi.org/10.24818/18423264/57.4.23.13>

6. UNESCO *Creative economy and sustainable development*. 2021. <https://www.unesco.org>